

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Загальна інформація про навчальну дисципліну	
Повна назва навчальної дисципліни	Філософія
Повна офіційна назва закладу вищої освіти	Сумський державний університет
Повна назва структурного підрозділу	Класичний фаховий коледж Сумського державного університету
Розробник(и)	Кузьмін Дмитро Володимирович, к.ю.н., викладач Класичного фахового коледжу Сумського державного університету
Рівень вищої освіти	Початковий рівень (короткий цикл) НРК України – 5 рівень; FQ-EHEA – короткий цикл; QF-LLL – 5 рівень.
Семестр вивчення навчальної дисципліни	16 тижнів протягом 3-го семестру
Обсяг навчальної дисципліни	Обсяг навчальної дисципліни становить 5 кредитів ЄКТС, 150 годин, з яких 48 годин становить контактна робота з викладачем (32 години лекцій, 16 годин семінарських занять), 102 години становить самостійна робота
Мова(и) викладання	Українською мовою
2. Місце навчальної дисципліни в освітній програмі	
Статус дисципліни	Обов'язкова навчальна дисципліна циклу загальної підготовки
Передумови для вивчення дисципліни	Без додаткових передумов
Додаткові умови	Без додаткових умов
Обмеження	Обмеження відсутні
3. Мета навчальної дисципліни	
Метою навчальної дисципліни є отримання студентами фундаментальних теоретичних знань вивчення теоретичних здобутків філософської думки сприяє формуванню цілісної картини світу, усвідомленню специфіки буття людини та її місця в світі, розвиває вміння орієнтуватися у проблемах сучасного суспільно-політичного та духовно-культурного життя.	
4. Зміст навчальної дисципліни	
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ІСТОРІЯ ФІЛОСОФІЇ	
Тема 1. Філософія в житті суспільства та людини. Предмет, завдання, функції філософії	
Місце і роль філософії в житті суспільства і людини. Роль філософії в розвитку сучасного суспільства. Предмет, завдання, функції філософії. Філософія і світогляд. Світогляд і світовідчуття, світосприйняття і світорозуміння. Історичні типи світогляду: міф, релігія,	

науковий світогляд, філософський світогляд. Сутність загальнолюдських цінностей у філософії.

Тема 2. Розвиток філософії стародавнього світу.

Культурно-історичні передумови виникнення філософії. Передумови філософії у Стародавній Індії. Зародження філософії у Стародавньому Китаї. Своєрідність філософії Стародавньої Греції досократичного періоду. Класичний період античної філософії. Елліністичний період античної філософії. Християнська філософія перших століть. Платонізм і неоплатонізм. Космоцентризм античної міфології та антропоцентризм грецької просвіти. Становлення античної діалектики. Аристотель як систематизатор античної філософії.

Тема 3. Філософія Середньовіччя та епохи Відродження

Мусульманська та іудейська культура і філософія (М. Маймонід, І. Гебіроль, Авіценна, Аверроес). Розвиток християнства в Західній Європі. Апологетика, патристика, схоластика. Особливості західноєвропейської та східноєвропейської релігійної філософії. Вчення Фоми Аквінського. Філософія Відродження. Гуманізм та антропоцентризм. Натурфілософія Відродження; пантеїзм; повернення до первісного розуміння сутності діалектики. Геліоцентризм і вчення про нескінченність Всесвіту (Дж. Бруно, М. Кузанський). Реформація, її ідеї (Т. Мюнцер, М. Лютер, Ж. Кальвін).

Тема 4. Західноєвропейська філософія Нового часу

Наукова революція XVII ст. (І. Ньютон) і проблема методу пізнання у філософії (Ф. Бекон, Р. Декарта). Емпіризм і раціоналізм (Дж. Локк, Дж. Берклі, Д. Юм, Р. Декарт, Б. Спіноза, Г. Лейбніц). Створення механічно-матеріалістичної картини світу. Поняття субстанції у філософії Б. Спінози. Монадологія Г. Лейбніца. Проблема людини у філософії Просвітництва (Ш. Луї Монтеск'є, Ф. Вольтер, Ж.-Ж. Руссо). Французький матеріалізм, його розуміння людини і суспільства.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. РОЗВИТОК СУЧАСНИХ ФІЛОСОФСЬКИХ ЗНАТЬ

Тема 5. Становлення і розвиток філософської думки в Україні

Становлення і розвиток світогляду давніх слов'ян. Г.С. Сковорода – фундатор філософії українського кордоцентризму. Український романтизм (М. Гоголь, М. Костомаров, П. Куліш та ін.). Філософські ідеї Т. Шевченка. Академічна філософія (С. Гогоцький, П. Юркевич, В. Лесевич, О. Гіляров та ін.). Соціально-філософські погляди Л. Українки, П. Грабовського, М. Коцюбинського, М. Драгоманова, І. Франка, В. Антоновича. Філософія періоду відродження українського духовного життя (В. Винниченко, М. Грушевський, В. Зеньковський та ін.). Філософська спадщина Д. Чижевського. Філософія України в радянський період. Розробка філософських проблем у сучасній Україні.

Тема 6. Основні тенденції розвитку німецької класичної та сучасної філософії

Місце німецької класичної філософії в історії філософської думки. Філософські позиції І. Канта. Філософська система І. Фіхте. Суб'єктивна діалектика. Філософія тотожності Ф. Шеллінга. Г. Гегель, його філософська система та метод. Антропологічний матеріалізм Л. Фейєрбаха. Тенденції розвитку сучасної філософії. Захист і оновлення класичних філософських традицій: неотомізм (Ю. Бохенський, Ж. Мартін, Т. де Шарден), неокантіанство (О. Лібман, Г. Коген), неогегельянство (Б. Кроче, Ж. Іпполіт). Філософські погляди К. Маркса, Ф. Енгельса, В. І. Леніна.

Ірраціоналістичний і містичний підхід у філософському аналізі (А. Шопенгауер, Ф. Ніцше, В. Дільтей). Філософські проблеми психоаналізу (З. Фрейд, К. Г. Юнг, Е. Фромм). «Екзистенціальна філософія» та її різновиди (С. К'єркегор, М. Хайдеггер, А. Камю, Ж.-П. Сартр, К. Ясперс).

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. СИСТЕМА ФІЛОСОФІЇ

Тема 7. Поняття та основні ідеї Онтології, Діалектики та Гносеології

Онтологія як філософська наука про Буття. Філософський зміст проблеми буття. Основні форми буття. Буття людини як фундаментальна проблема філософії. Суспільне й індивідуальне буття. Діалектика як теорія розвитку і метод пізнання. Гносеологія у

філософії поняття та основні ідеї. Пізнання як відображення. Суб'єкт і об'єкт пізнання. Основні принципи теорії пізнання та багатовимірність його форм.

Тема 8. Філософська антропологія та соціальна філософія

Філософська антропологія. Основні проблеми і поняття соціальної філософії. Особливості філософського пізнання суспільства і людини. Роль соціального пізнання в історії. Специфіка предмета соціальної філософії. Суб'єкти суспільного розвитку: індивіди й соціальні спільноти.

5. Очікувані результати навчання навчальної дисципліни

Після успішного вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти зможе:

РН 1.	Знати основні етапи та закономірності історичного розвитку української та світової філософської культури для формування громадянської позиції, формування національної гідності та патріотизму. Виявляти знання й розуміння основних принципів формування ціннісних основ суспільного й політичного життя.
РН 2.	Володіти історією розвитку етичної думки, типологізувати етичні вчення, знати основні поняття моральної свідомості, специфіку моральної діяльності та моральних відносин.
РН 3.	Прагнути до самоорганізації та самоосвіти. Проводити літературний пошук, аналізувати отриману інформацію. Екстраполювати надбання філософів-класиків на соціальну сферу. Знати основні засади кореляції сутності людини і способів нормативного регулювання суспільних відносин. Обґрунтовувати свої світоглядні позиції на підставі історико-філософських зразків. Демонструвати здатність характеризувати основні сфери життєдіяльності суспільства як системи.
РН 4.	Володіти базовими філософсько-світоглядними та філософсько-методологічними знаннями для вирішення завдань необхідних молодому працівнику за освітнім фахом.
РН 5.	Досліджувати основні підходи до вирішення фундаментальних проблем пізнання, критично аналізувати першоджерела, розрізняти особливості епістемологічних концепцій, орієнтуватися

6. Роль навчальної дисципліни у досягненні програмних результатів

Програмні результати, досягнення яких забезпечує навчальна дисципліна:

ПРН 3.	Демонструвати знання і розуміння засад фундаментальних та прикладних аспектів наук про освіту та будівельне виробництво.
ПРН 6.	Діяти з дотриманням етичних норм поведінки, цінувати індивідуальне та культурне різноманіття, дотримуватись у професійній діяльності норм толерантності і співробітництва на принципах соціальної відповідальності.
ПРН 10.	Демонструвати навички самостійної роботи, відкритості до нових знань, виконувати дослідження індивідуально та/або в групі під керівництвом лідера, проявляти вміння нести відповідальність за результатами своєї діяльності.

7. Види навчальних занять та навчальної діяльності	
7.1 Види навчальних занять	
Змістовий модуль 1. ІСТОРІЯ ФІЛОСОФІЇ	
Тема 1. Філософія в житті суспільства та людини. Предмет, завдання, функції філософії	
Л 1.	Місце і роль філософії в житті суспільства і людини. Роль філософії в розвитку сучасного суспільства. Предмет, завдання, функції філософії.
Л 2.	Філософія і світогляд. Світогляд і світовідчуття, світосприйняття і світорозуміння. Історичні типи світогляду: міф, релігія, науковий світогляд, філософський світогляд.
СЗ 1.	Сутність загальнолюдських цінностей у філософії.
Тема 2. Розвиток філософії стародавнього світу	
Л 3.	Культурно-історичні передумови виникнення філософії. Передумови філософії у Стародавній Індії. Зародження філософії у Стародавньому Китаї. Своєрідність філософії Стародавньої Греції досократичного періоду.
Л 4.	Класичний період античної філософії. Елліністичний період античної філософії. Християнська філософія перших століть.
СЗ 2.	Платонізм і неоплатонізм. Космоцентризм античної міфології та антропоцентризм грецької просвіти. Становлення античної діалектики. Аристотель як систематизатор античної філософії.
Тема 3. Філософія Середньовіччя та епохи Відродження	
Л 5.	Мусульманська та іудейська культура і філософія (М. Маймонід, І. Гебіроль, Авіценна, Аверроес). Розвиток християнства в Західній Європі. Апологетика, патристика, схоластика. Особливості західноєвропейської та східноєвропейської релігійної філософії. Вчення Фоми Аквінського.
Л 6.	Філософія Відродження. Гуманізм та антропоцентризм. Геліоцентризм і вчення про нескінченність Всесвіту (Дж. Бруно, М. Кузанський). Реформація, її ідеї (Т. Мюнцер, М. Лютер, Ж. Кальвін).
СЗ 3.	Натурфілософія Відродження; пантеїзм; повернення до первісного розуміння сутності діалектики.
Тема 4. Західноєвропейська філософія Нового часу	
Л 7	Наукова революція XVII ст. (І. Ньютон) і проблема методу пізнання у філософії (Ф. Бекона, Р. Декарта). Емпіризм і раціоналізм (Дж. Локк, Дж. Берклі, Д. Юм, Р. Декарт, Б. Спіноза, Г. Лейбніц). Створення механічно-матеріалістичної картини світу. Поняття субстанції у філософії Б. Спінози.
Л 8.	Монадологія Г. Лейбніца. Проблема людини у філософії Просвітництва (Ш. Луї Монтеск'є, Ф. Вольтер, Ж.-Ж. Руссо).
СЗ 4.	Французький матеріалізм, його розуміння людини і суспільства.

**Змістовий модуль 2.
РОЗВИТОК СУЧАСНИХ ФІЛОСОФСЬКИХ.**

Тема 5. Становлення і розвиток філософської думки в Україні

Л 9. Становлення і розвиток світогляду давніх слов'ян. Г.С. Сковорода – фундатор філософії українського кордоцентризму. Український романтизм (М. Гоголь, М. Костомаров, П. Куліш та ін.). Філософські ідеї Т. Шевченка. Академічна філософія (С. Гогоцький, П. Юркевич, В. Лесевич, О. Гіляров та ін.). Соціально-філософські погляди Л. Українки, П. Грабовського, М. Коцюбинського, М. Драгоманова, І. Франка, В. Антоновича. Філософія періоду відродження українського духовного життя (В. Винниченко, М. Грушевський, В. Зеньковський та ін.).

СЗ 5. Філософська спадщина Д. Чижевського. Філософія України в радянський період. Розробка філософських проблем у сучасній Україні.

Тема 6. Основні тенденції розвитку німецької класичної та сучасної філософії

Л 10. Місце німецької класичної філософії в історії філософської думки. Філософські позиції І. Канта. Філософська система І. Фіхте.

Л 11. Суб'єктивна діалектика. Філософія тотожності Ф. Шеллінга. Г. Гегель, його філософська система та метод. Антропологічний матеріалізм Л. Фейєрбаха.

Л 12. Захист і оновлення класичних філософських традицій: неотомізм (Ю. Бохенський, Ж. Мартін, Т. де Шарден), неокантіанство (О. Лібман, Г. Коген), неогегельянство (Б. Кроче, Ж. Іпполіт). Філософські погляди К. Маркса, Ф. Енгельса, В. І. Леніна.
Ірраціоналістичний і містичний підхід у філософському аналізі (А. Шопенгауер, Ф. Ніцше, В. Дільтей). Філософські проблеми психоаналізу (З. Фрейд, К. Г. Юнг, Е. Фромм). «Екзистенціальна філософія» та її різновиди (С. К'єркегор, М. Хайдеггер, А. Камю, Ж.-П. Сартр, К. Ясперс).

СЗ 6. Німецька класична філософія і сучасне бачення світу.

**Змістовий модуль 3.
СИСТЕМА ФІЛОСОФІЇ**

Тема 7. Поняття та основні ідеї Онтології, Діалектики та Гносеології

Л 13. Онтологія як філософська наука про Буття. Філософський зміст проблеми буття. Основні форми буття. Буття людини як фундаментальна проблема філософії. Суспільне й індивідуальне буття.

Л 14. Діалектика як теорія розвитку і метод пізнання.

СЗ 7. Гносеологія у філософії поняття та основні ідеї. Пізнання як відображення. Суб'єкт і об'єкт пізнання. Основні принципи теорії пізнання та багатомірність його форм.

Тема 8. Філософська антропологія та соціальна філософія

Л 15. Філософська антропологія.

Л 16.	Основні проблеми і поняття соціальної філософії. Особливості філософського пізнання суспільства і людини. Роль соціального пізнання в історії. Специфіка предмета соціальної філософії.
СЗ 8.	Суб'єкти суспільного розвитку: індивіди й соціальні спільноти.
7.2 Види навчальної діяльності	
НД 1.	Підготовка до лекції.
НД 2.	Підготовка до обговорення та/або опитування за темами за темами дисципліни.
НД 3.	Підготовка до тестування.
НД 4.	Аналіз власної навчальної діяльності (рефлексія)
8. Методи викладання, навчання	
Дисципліна передбачає навчання через:	
МН 1.	Акриматичні словесні методи: пояснення, розповідь, лекція, інструктаж, робота з електронним навчальним контентом.
МН 2.	Семінарські заняття.
МН 3.	Пояснювальний метод викладання і репродуктивний метод учіння.
МН 4.	Аналіз та порівняння конкретних об'єктів вивчення.
МН 5.	Інструктивно-практичний метод викладання і продуктивно-практичний метод Учіння.
МН 6.	Наочні методи навчання: ілюстрування, самостійне спостереження.
МН 7.	Flipped learning/ перевернуте навчання.
МН 8.	Мобільне (m-learning) та змішане (blended-learning) навчання.
<p>При подачі матеріалу використовуються акроматичні словесні методи: пояснення (через словесне тлумачення понять, явищ, слів, термінів), розповідь (образний, динамічний, емоційний виклад інформації про різні явища і події), лекція (надає здобувачам освіти теоретичну основу, що є основою для самостійного навчання), робота з електронним навчальним контентом (через самостійне опрацювання здобувачами освіти тексту, що дає їм змогу глибоко осмислити навчальний матеріал, закріпити його, виявити самостійність у навчанні), інструктаж (через короткі, лаконічні, чіткі вказівки/рекомендації щодо виконання практичних завдань). При подачі матеріалу також використовуються наочні методи навчання: ілюстрування (оснащення ілюстраціями статичної (нерухомої) наочності, плакатів, малюнків, схем), самостійне спостереження (через безпосереднє споглядання та сприймання явищ дійсності безпосередньо з життя, власних спостережень). Лекції доповнюються семінарськими заняттями, які надають студентам можливість застосовувати теоретичні знання на практичних прикладах. Опанування навчальної дисципліни також передбачає використання пояснювального методу викладання і репродуктивного методу учіння, коли викладач не тільки повідомляє певні факти, але й пояснює їх, домагаючись осмислення, засвоєння здобувачами освіти (здобувачі освіти засвоюють матеріал на рівні розуміння і запам'ятовування); інструктивно-практичного методу викладання і продуктивно-практичного методу учіння, коли викладач інструктує здобувачів освіти словесними, наочними або практичними способами, як виконувати певні практичні дії, а здобувачі освіти за допомогою вправ</p>	

відшліфовують різні уміння і навички. Аналіз ситуацій, коли викладач розповідає здобувачам освіти реальну чи вигадану історію, що є прикладом певного поняття чи теорії, а студенти висловлюють свої думки, оцінюють поведінку і дії, наслідки. Перевернуте навчання, коли студенти поза аудиторією переглядають відповідні навчальні матеріали, що будуть розглядатися на наступному занятті, самостійно вивчають теоретичний матеріал, а в аудиторії здійснюють його обговорення, виконують практичні завдання. Гнучкість, доступність та персоніфікація навчання забезпечується m-learning з використанням мобільних пристроїв. Навчання через blended-learning з використанням LMS MOODLE (<http://dl.kpt.sumdu.edu.ua/>), в межах якого студент здобуває знання як очно, так і самостійно онлайн.

9. Методи та критерії оцінювання

9.1. Критерії оцінювання

Визначення	Чотирибальна національна шкала оцінювання	Рейтингова бальна шкала оцінювання
Відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	5 (відмінно)	90-100
Вище середнього рівня з кількома помилками	4 (добре)	82-89
В загальному правильна робота з певною кількістю помилок		74-81
Непогано, але зі значною кількістю недоліків	3 (задовільно)	64-73
Виконання задовольняє мінімальні критерії		60-63
Можливе повторне складання	2 (незадовільно)	35-59
Необхідний повторний курс з навчальної дисципліни		0-34

9.2 Методи поточного формативного оцінювання

За дисципліною передбачені наступні методи поточного формативного оцінювання: опитування студента на семінарському занятті та усні коментарі викладача за його результатами, настанови викладача в процесі підготовки до виконання тестових завдань, оцінювання поточного тестування.

9.3 Методи підсумкового сумативного оцінювання

Методи оцінювання:

М 1.	Опитування та/або обговорення.
М 2.	Письмовий тематичний контроль.
М 3.	Тестовий контроль.
М 4.	Метод самооцінки.

В особливих ситуаціях робота може бути виконана дистанційно в системі дистанційного навчання Класичного фахового коледжу Сумського державного університету (<http://dl.kpt.sumdu.edu.ua/>).

Форма підсумкового контролю – екзамен.	
10. Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни	
10.1 Засоби навчання	
ЗН 1.	Мультимедіа
ЗН 2.	Програмне забезпечення (для підтримки дистанційного навчання, онлайн-опитування)
ЗН 3.	Графічні засоби: схеми, малюнки.
ЗН 4.	Комп'ютерна техніка, проектор.
ЗН 5.	Програмні додатки для забезпечення синхронної комунікації: Google Meet, Zoom.
10.2 Інформаційне та навчально-методичне забезпечення	
Основна література	<ol style="list-style-type: none"> 1. Шепетяк О., Шепетяк О., Філософія: підручник. Львів: Місіонер, 2020. 784 с. 2. Філософія: підручник для студентів і курсантів вищих закладів освіти III-IV рівнів акредитації / авт.кол.; за ред. О. В. Рябініної, Л. І. Юрченко. – Х.: Видавництво Іванченка І.С., 2021. 286 с. 3. Філософія: підручник / В.С. Бліхар, М.М. Цимбалюк, Н.В. Гайворонюк, В.В. Левкулич, Б.Б. Шандра, В.Ю. Свищо. Вид. 2-ге, перероб. та доп. Ужгоро: Вид-во УжНУ «Говерла», 2021. 440 с.
Допоміжна література	<ol style="list-style-type: none"> 1. Волинка Г. Філософія Стародавності і середньовіччя в освітньому контексті. Київ: Вищ. освіта, 2005. С. 84–88. 2. Вулевич М.Р. Філософія як мудрість та її осмислення в науковій і практичній діяльності. Часопис Київського університету права. 2005. № 2. С.154-158. 3. Горський В. С. Історія української філософії: курс лекцій: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. 3-тє вид. Київ: Наук. думка, 1997. 285 с. 4. Дротянко Л. Г. Філософія наукового пізнання: підручник. Київ: Видво Нац. авіац. ун-ту «НАУ-ДРУК», 2010. 224 с.
Інформаційні ресурси в Інтернеті	<ol style="list-style-type: none"> 1. Філософія: [дистанційний курс для студентів спеціальності 015. Професійна освіта. Будівництво та зварювання освітньо-професійної програми «Професійна освіта. Будівництво та зварювання»]. 2. Навчальний електронний інформаційний комплекс «Філософія (НЕІК)». URL: http://dl.nlu.edu.ua/?lang=uk. (дата звернення: 20.07.2022). 3. Інтернет-портал Інституту філософії НАНУ ім. Г.С. Сковороди. URL: https://www.filosof.com.ua.